

1. **RACA** (10) *sb f*

Pierwsze a pochylone (w tym 1 r. błędne znakowanie), końcowe jasne.

sg N rāca (1). ◇ pl N rāce (2). ◇ G rāc(o)w (1). ◇ A rāce (6).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

Pocisk świetlny w kształcie papierowej rurki napelnionej palną mieszaniną uczynioną z siarki, saletry i węgla; pyrobolus, telum ignitum missile Cn (10) :

a. *Slużący jako broń (9) : Race tāk działác/ nákréc trąbek pápirowych w formie ná to vczynioney/ záwięzuy ná końcu káždą/ [...] nábiy ią tęgo łtypułkiem w formie prochem nie stánowionym miálkim [...] / zápraw ná końcu kleiem albo ciáfthem/ przywięz lafczčkę do niey pod wagą/ [...] zápal od dziurki *BielSpr* 74, 74 [2 r.]; *BielSat* N2v, N3; Iefzcze druga náuká iáko działác Race *BielSjem* 39, 39 *marg*; [Racá/ Pyrobolus. *Volck* Xxxv].*

*W połączeniach szeregowych (2): tháki proch ná káždą lie rzecz przygodzi/ [...] ná wzyftki kunfzfty [!] Pułzkárkie/ [...] ná łzypy/ ná Race/ ná wieńce łłomiáne/ y ná inne rzeczy/ [...] ále do kul y łzypow/ y Racow/ y do innych kunfztow/ nie trzebá [go kiernowác, tj. preparowác]/ boby rołtrzáłkał wzyftko y obráził bárzo *BielSpr* 73.*

b. *Używany do uświetniania uroczystości (1) : [uczyniono gryfa na słupie, z którego misterne race wylatywały *RywKsięgi* 199.]*

*Zwrot: »race puszczać« (1): Támże Krol y názáiutrz był częłtowan hoynie/ Sámuel mu Zborowłki łto koni tāk łtroynie/ Okazał [...] W nocy kule/ y race miłterne pułzczáno *StryjWjaz* C3v.*

*Szeregi: »kula i raca« (1): *StryjWjaz* C3v cf *Zwrot*.*

*[»raca i sztuka puszkarska«: Znáczny ieden [...] człowiek/ w dzień Národzenia Páńłkiego [...] niemál przy łámym Kościelie Tumłkim/ ná zamku Práłkim/ przyprawował miłterne ráce/ y łtuki pułzkárkie/ ná wefele *GrodzPopr* 1587 24.]*